

3. Яковенко В.С. Стартап-підприємництво як прояв креативної економіки. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки: колект. моногр. за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О., 2021. С. 225-237.
4. Яковенко В.С. Організаційно-інфраструктурне забезпечення екосистеми стартапів в Україні. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва: колект. моногр. / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. 379-386.

Канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З., Білоус Д. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В останні роки спостерігається стрімке зростання уваги до проблем впливу антропогенної діяльності на довкілля. Ця тенденція знайшла відображення і в сфері проектного аналізу, де все більшого значення надається екологічним аспектам. Вивчення екологічних аспектів при підготовці проектів є невід'ємною частиною практики зарубіжних організацій. Це обумовлено прагненням суттєво мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище та забезпечити стійкий розвиток.

В Україні питання екології враховуються при проведенні державної екологічної експертизи проектів. Глибина проведення екологічного аналізу залежить від ступеня впливу проекту на довкілля, масштабу запланованої діяльності, а також особливостей регіону реалізації проекту.

Метою екологічного аналізу є комплексна оцінка впливу проекту на довкілля, включаючи визначення ймовірної шкоди довкіллю, що може бути завдана під час реалізації проекту, оцінку всіх вигод та витрат, пов'язаних з екологічним впливом проекту та розробка заходів для запобігання або пом'якшення негативного впливу на довкілля [4].

В ході екологічного аналізу вирішуються питання ідентифікації та оцінки потенційних екологічних проблем, пов'язаних з проектом, прогнозування короткострокових та довгострокових наслідків екологічного впливу проекту. Проводиться розробка комплексів заходів для мінімізації негативного впливу на довкілля, включаючи заходи з попередження забруднення, рекультивації земель та збереження біорізноманіття. Також проводиться оцінка економічної

ефективності впроваджуваних екологічних заходів. Екологічний аналіз має передбачати ретельний і реалістичний аналіз впливу проєкту на довкілля. Цей вплив часто має вирішальне значення для соціально-економічної, фінансової та технічної здійсненності проєкту. Аналіз впливу на довкілля охоплює вплив проєкту та його альтернатив (з урахуванням масштабів, технологій тощо) на довколишній регіон, включаючи його населення, флору та фауну. При аналізі потрібно враховувати здійснене попереднє оцінювання прямих та непрямих, короткострокових та довгострокових наслідків проєкту для навколишнього середовища та вивчення потенційного синергетичного ефекту взаємозалежних систем [2].

Завдання екологічного аналізу полягає в розумінні наслідків, які можуть виникнути в навколишньому середовищі через реалізацію проєкту або іншої діяльності, пов'язаної з ним. Ці наслідки досліджуються та оцінюються з технічної, фінансової та соціально-економічної точок зору, враховуючи їх важливість для прийняття рішення щодо проєкту. Оцінка впливу проєкту на навколишнє середовище також залежить від масштабу та обсягу очікуваних змін, пов'язаних з проєктом [1]. Команда проєкту повинна визначити ті екологічні наслідки, або наслідки, пов'язані з природними ресурсами, які необхідно враховувати при аналізі. Важливо ретельно переглянути кожну проблему, зробити конкретні висновки та прийняти рішення щодо цих наслідків. Основними принципами проведення екологічного аналізу є:

1. Оцінка очевидних екологічних наслідків проєкту. Цей принцип базується на оцінюванні змін у продуктивності ресурсів, таких як вода, ґрунт, повітря, та їх вплив на навколишнє середовище.

2. Урахування взаємозалежності вигод та витрат. При оцінці вигод і витрат необхідно враховувати не лише безпосередні витрати, наприклад, на будівництво та обслуговування, але й виключені витрат – вигоди від зменшення витрат на очищення води або зниження забруднення. Різниця між вигодами та фактичними витратами є ключовою для виміру змін.

3. Оцінювання екологічних вигід та витрат у рамках підходу «з проєктом» і «без проєкту». Важливо розглядати лише додаткові або прирощені вигоди та витрати, які виникають внаслідок реалізації проєкту [3].

Використання механізму оцінки «прихованих» вигод і витрат. Якщо ринкова ціна не може бути використана безпосередньо, її можна використовувати опосередковано, використовуючи техніку «уявного» ринку: ринкова ціна змішаних і доповнюючих товарів використовується для оцінки товарів і послуг екологічної спрямованості, для яких немає конкретної ціни. Наприклад, величина екологічного фактора «чисте повітря» впливає на ціну таких ринкових товарів, як житло та земля. Аналіз різниці цін на такі реальні активи в регіонах з різною якістю повітря та відносно однаковими умовами показує певну приховану ціну цих екологічних факторів, для яких немає конкретної ціни [1].

Вибір прийняттого методу оцінки наслідків реалізації проєкту залежить від наявних даних, часу та відповідних фінансових ресурсів. Незалежно від обраного методу для визначення вартісних параметрів проєкту використовуються ринкові ціни. Найбільшого поширення набули методи оцінки зміни продуктивності, методи на основі оцінки втрат доходу, альтернативні методи калькуляції, аналіз економічної ефективності та оцінка витрат на запобігання.

Таким чином, успішне планування проєкту означає визначення та оцінювання потенційних негативних впливів на навколишнє середовище, щоб їх можна було передчасно запобігти або пом'якшити шляхом внесення змін до плану. З цією метою, коли визначається остаточний вплив проєкту на навколишнє середовище, оцінюються всі вигоди та витрати, що впливають на навколишнє середовище, і визначаються рівні доходів і витрат від впровадження проєкту.

Список використаних джерел:

1. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. 415 с.
2. Гринько Т.В., Столпова К.В. Обґрунтування стратегії зниження витрат підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. С. 131-135.
3. Попова Н.В. Проектний аналіз: підручник. Харків: ХНАДУ, 2016. 175 с.
4. Рославцев Д.М. Проектний аналіз: функціональні аспекти реалізації проєктів транспортних систем і логістики: навч. посібник; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2013. 217 с.